

ЭМИЛЬ ДЮРКГЕЙМ

Өзін-өзі өлтіру

Орындаған: Аязбек Д

Қабылдаған: Омарова Ә

Эмиль Дюркгейм

(1858- 1917)

ысы, саясатанушысы. Дюркгейм негізінен ұжымдық сана рөлі, оның әртүрлі түрлері мен өз тұжырымындасында әлеуметтік шындықтың ерекше және тәуелсіз принципіне қағидағасүйене отырып, ол қоғамды индивиттермен моральдық және күштік (физичес) ны қойды. Келесі ынтымақтастық - ең жоғарғы моральдық принцип ретінде қарастырылған. Механикалық және органикалық ынтымақтастықты тұтас даму бөліктері деп көрсетті. Механикалық ынтымақтастық архаикалық қоғамға, индивиттердің, олардың қоғамдық функцияларының қалыптасуына және жете дамымағанына негізделді. Органикалық

Дюркгейм бойынша қазіргі кезеңдегі қоғамдарға тән, ол еңбекті белуге негізделеді. Дюркгейм 1885-1889 жылдары Сорбонна университеттерінің әлеуметтану және педагогика кафедрасында профессор болды, 1902 жылдан Сорбонна университеттерінің әлеуметтану және педагогика кафедрасының директоры болды. "Année Sociologique" журналының негізін салушы. Р.Декарт, К.А. де Р.Сен-Симон дәстүрін, Ш.Монтескье, Ж.Ж.Руссо И.Кант, Т.Спенсер, О.Конт, т.б. шығармаларын зерделеген. Дюркгейм адамның, оның әр алуан пішімдерінің (діннің, ахлақтың, құқықтың) рөлін зерттеді. Ол адам туралы ғылымдардың арасында жоғары бағалап, әлеуметтік болмыстың онтологиялық негізін түсіндіруге арқау етті. Әлеуметтанудағы биологиялық және психологиялық бағыттың өрлеуіне (барлық пәндер үшін ортақ тұжырым тую арқылы ғылыми білім бірлігі мәселесін шешу) қарсы шықты. Дюркгеймнің пікірінше, адам дегеніміз - жекеше және әлеуметтік болмыстың бірігіуі. Әлеуметтік болмыстың негізіндегі фактілерді заттар ретінде қарастыру керек" деп түйіндеді. Жалпы, Дюркгейм философияға көзқарасы екіұдай әрі қарама-қарсылықта болды. Бір жағынан, ол өзінің философиялық тәсілдерінің әлдеқандай философиялық тұжырымдарға тәуелсіздігін ерекше қасиет ретінде бағалады. Екінші жағынан, ол әлеуметтік философияның толып жатқан бөстекі ділмарлығын жек көретіндігін білген, Дюркгейм философиялық мәселелердің барлығын әлеуметтану ілімі тұрғысына

**Давид Эмиль
Дюркгейм** — известный
французский социолог.

В **1898—1913 гг.** Дюркгейм руководил изданием «**Социологического ежегодника**» — первого в мире специализированного научного журнала по социологии.

Среди его работ:
«Самоубийство» (1897),
«Элементы социологии»
(1889) и др.

Ежелгі қоғамдар өміріне үңіле отырып және этнографиялық материалдардың негізінде Э. Дюркгейм діннің ерекше әлеуметтік тұжырымын да жасады. Ол дінді қоғамның өзі, қоғам барлық киеліктің, қасиеттіліктің шығатын көзі деп есептеді. Осыған орай әлеуметтік бірлікте дін шешуші рөл атқарады. Қоғам дінсіз өмір сүре алмайды. Дін қоғамдағы ең құнды, бағалы қасиеттерді бейнелейді.

Э. ПЛОТКЕВИЧ

САМОУБИЙСТВО

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

нің классикалық негізін салушылардың ірі өкілінің бірі, әлеуметтанушы Эмиль Дюркгейм (1858-1917 ж.ж.). Қазіргі әлеуметтанушылар Дюркгеймнің классикалық мұрасына сүйенеді. Өзінің еңбектерінде ол әлеуметтік таным процесінің әдістемесіне көп көңіл бөлді. Бұл методология “социализм” деп аталады. Социализмнің негізін әлеуметтілікте. Тек әлеуметтілік арқылы зерттеу, әлеуметтік қарым-қатынастарда, қандай да бір әлеуметтік құбылысты, процесті алмастыруға әлеуметтік ортамен байланыста өмір сүреді. Қоғам - ережелер мен заңдармен бағытталған, психикамен шатастырып, алмастыруға әлеуметтанудың методологиясы (яғни, әдістемелері) басқа ғылымдарына ұқсас болуы қажет, әлеуметтану өз алдына объектісі үшін оған белгілі бір жағдайлар қажет, осылардың ішіндегі бірі өзін зерттейтін, өзіне ғана тән пәні мен таным әдістемелері. Э. Дюркгеймнің пікірінше, әлеуметтану әлеуметтік нақтылықпен тығыз байланысты қатынастарды, олардың сапаларын терең зерттеуі

болмақ. Нақтылай айтатын болсақ, оның тамыры ұжымдық деңгейі мен шапшаңдығына және әлеуметтік интеграцияның негізіне жеткендігіне байланысты. Э.Дюркгейм нақтылы әлеуметтік мазмұнда жиналған материалды қарастыра отырып, тағамаша қорытындыға келеді: қоғамның даму деңгейі және өрлеу деңгейіне байланысты адамның өз жанын қиюшылық әрекеті төмендейді. Солай. Осындай тұжырыммен Э.Дюркгейм әрбір әлеуметтік топтың өлтірушіліктің түрліше деңгейін ашып берді. Мысалы, протестанттармен салыстырғанда бұл құбылылыс католиктерде бірнеше есе кем, ал католиктермен салыстырғанда қалаларда жоғары. Э.Дюркгейм өзін-өзі өлтірушіліктің түрліше деңгейін ашып берді, **туристік, экономикалық және фаталистік.** Бұлардың әрқайсысы да өзінше бір деңгейде адам мен топтың қарым-қатынасына әсер етеді. Э.Дюркгеймнің бұл теориялық еңбегі қылмыстық істердің және деңгейінің негізіне жеткендігіне байланысты. Бірақ, Э. Дюркгейм қылмыстық мотивтерін мойындамады.

«Самоубийство»

- Дюркгейм проследил **взаимосвязь между социальными фактами и различиями в показателях самоубийств** между группами, регионами, странами и разными категориями людей.
- Дюркгейм стал основоположником **прикладной социологии** и способствовал развитию в социологической науке **количественного анализа**.
- **«Аномия»** - один из важнейших факторов, способствующих росту самоубийств.
- **Аномия** – это негативное отношение индивидов к нормам и ценностям, преобладающим в обществе, *результат разрушения солидарности.*

KazNU Science • ҚазУУ Ғылымы • Наука КазНУ

**Назар қойып тыңдағандарыңызға рахмет!
Спасибо за внимание!**

